

# La millor de les ovelles o la pitjor de les guineus



EFE

El primer ministre turc, Recep Tayyip Erdogan, i el president iranià, Mahmud Ahmadinejad.

La idea d'un retorn als anys daurats de l'imperi otomà guanya com més va mes adeptes entre la classe política i intel·lectual turca. Si la Unió Europea mostra recel a la seva incorporació, Turquia busca aliances a l'Orient Mitjà, sobretot amb l'Iran i Síria.

**F**a uns quants anys, un jove parlamentari turc defensava la conveniència que el seu país deixés de mirar tant cap a Europa i comencés a cercar aliances a Àsia i entre el món

musulmà. "No és que vulguem marxar o aixecar un mur que ens separi d'Europa, però penso que el futur de Turquia no ha de dependre d'un sol eix, sinó dels bons lligams amb les altres nacions", deia, i es

mostrava partidari de crear una mena de Commonwealth amb les principals potències de l'Orient Mitjà. "Al cap i a la fi, el futur és a Àsia. És millor ser el primer a casa de les ovelles que no el darrer a casa de les guineus", opinava. Tot això ho explicava fa poc el periodista que el va entrevistar, l'escriptor turc Asli Aydintasbas. Aquell parlamentari és, avui, el president de Turquia, Abdul-là Gül.

La percepció que Turquia hauria de tenir un paper més important a l'Orient Mitjà no és, per tant, una idea nova. D'uns anys ençà, mentre s'endureixen les traves a l'entrada de Turquia a la Unió Europea, cada vegada més polítics

i intel·lectuals turcs parlen de la necessitat d'adoptar el *neootomanisme*, en substitució del kemalisme, com a doctrina oficial. El mes passat, el ministre d'Afers Estrangers turc, Ahmet Davutoglu, va haver de desmentir unes informacions segons les quals la política exterior del govern s'inspirava en aquest plantejament. Segons la premsa, en una trobada a porta tancada amb diputats del partit governamental, el Partit de la Justícia i el Desenvolupament, el ministre va dir que el govern perseguia una política exterior neootomana als antics territoris d'aquest imperi a l'Orient Mitjà i als Balcans. "Les meves paraules van ser tretes de context. La política exterior turca es basa en el principi d'establir relacions amb tots els estats de la regió en termes iguals", va matisar més tard Davutoglu.

Omer Taspinar, columnista del diari *Today's Zaman*, opina que, d'ençà que el primer ministre turc, Recep Tayyip Erdogan, va arribar al poder el 2003, la política exterior del govern turc s'ha basat en l'estratègia dissenyada per l'actual ministre Davutoglu, que fou assessor d'Erdogan durant set anys; una visió que es pot qualificar de neootomana. "Davutoglu addueix que la política exterior de Turquia ha sofert un desequilibri, un excés de lligams amb l'Europa occidental i els Estats Units, mentre es deixaven de banda els interessos de Turquia amb uns altres països, particularment amb l'Orient Mitjà; una visió que mostra característiques de neootomanisme. D'acord amb això, Turquia ha de redescobrir el seu llegat imperial i cercar un nou consens nacional on les identitats múltiples de Turquia puguin coexistir", explica.

Semblantment, Nora Fisher, professora del departament de Relacions Internacionals de la Universitat de Bahcesehir, assenyala el primer ministre Davutoglu com a responsable, àmpliament reconegut, del neootomanisme que ha adoptat el Partit de la Justícia i el Desenvolupament. "Des que era professor de Relacions Internacionals, Davutoglu ha defensat que massa sovint les elits polítiques turques han estat cegues davant el potencial del neootomanisme per a la política exterior turca. Combinant panislamisme, postcolonialisme i el pragmatisme geoestràtegic, Davutoglu considera que una Turquia deslliurada d'eurocentrisme podria tenir un paper més constructiu a l'àmbit regional", explica aquesta experta.

**Tres factors.** Segons Omer Taspinar, el neootomanisme que persegueix el govern turc es defineix per tres factors. En primer lloc, pel desig de començar a acceptar l'herència musulmana i otomana. "La intenció del neootomanisme d'abraçar el llegat de la Turquia imperial i del llegat islàmic obre la porta a un concepte no tan ètnic de la *turquinitat*. Gràcies al denominador comú que ofereix l'islam, la reivindicació dels drets culturals kurds o l'expressió de la identitat nacional kurda deixen de ser una amenaça", diu Taspinar. La segona característica del neootomanisme és, segons ell, un sentiment de grandesa i d'autoconfiança en la política exterior. "El neootomanisme veu Turquia com una gran superpotència; com un estat que ha de tenir un paper diplomàtic, polític i econòmic més gran en una àmplia regió de la qual Turquia és el centre." Finalment, Taspinar assenyala que el neootomanisme pretén relacionar-se amb occident en la mateixa mesura que amb l'islam. "Obrir-se a les influències orientals i occidentals requereix pragmatisme i voluntat d'adaptar-se a unes normes canviants. Aquest distanciament del dogma és totalment absent de la ment dels ideòlegs del kemalisme, que consideren l'islam, el multiculturalisme i el liberalisme com a enemics potencials de la revolució republicana i de la necessitat de mantenir l'estatus postrevolucionari". És per això que Taspinar no troba gens estrany que l'intent del Partit de la Justícia i el Desenvolupament d'abraçar el neootomanisme no hagi sorprès els kemalistes, molt presents a l'exèrcit, seguidors de la doctrina de Kemal Atatürk, fundador de la moderna Turquia, que denuncien des de fa temps una suposada "agenda oculta islamista" del govern que encapçala el primer ministre Erdogan.

En canvi, segons Ibrahim Kalin, actual assessor d'Erdogan en afers estrangers, el neootomanisme vist d'aquesta forma no existeix. "Turquia no té interès en aquesta mena de visió imperialista. La visió geogràfica dels turcs s'estén més enllà de les seves fronteres, cap a l'Àsia central i la Xina, territoris ancestrals. I també cap als antics territoris dels Balcans, l'Orient Mitjà i el Nord d'Àfrica. Crec que és com ha de ser. Què és, si no, la Unió Europea? Una forma d'abolir fronteres. Els murs, com el de Berlín, cauen arreu del món. Per què no podem fer això mateix nosaltres? Naturalment,

no seria una cosa tan estructurada com és la Unió Europea. En lloc de fomentar les relacions entre els estats es tracta de millorar les relacions entre les persones", explica Kalin, que el mes de maig passat substituï Davutoglu com a assessor del govern en matèria d'afers estrangers.

**Síria i l'Iran.** De fet, aquest tomb de Turquia cap a l'est i el reconeixement de la riquesa ètnica del país que proposa el neootomanisme s'han evidenciat aquestes darreres setmanes a través de dos fets molt significatius. D'una banda, a principi del mes d'octubre, els ministres d'afers estrangers de Turquia i Armènia van signar un acord per tal d'establir relacions diplomàtiques. Es tracta d'un pas molt important per tal que aquests dos països posin fi a una llarga enemistat originada, bàsicament, pel fet que Turquia mai no ha volgut reconèixer el genocidi que va perpetrar l'any 1915 contra el poble armeni. Paral·lelament, fa poc que el govern turc ha començat converses amb el govern del Kurdistan iraquí, considerat el santuari dels rebels del Partit dels Treballadors del Kurdistan que reivindiquen la independència de la part del Kurdistan dominada per Turquia.

Sigui com vulgui, el fet més significatiu d'aquest tomb de Turquia cap a l'Orient es veu en les relacions amb l'Iran i amb Síria; unes relacions que han millorat ostensiblement d'ençà de l'inici de la guerra a l'Iraq, el 2003. De fet, el sentiment antioccidental generat per la invasió de l'Iraq per part dels Estats Units és un dels factors, conjuntament amb el rebuig de la Unió Europea a l'ingrés de Turquia, que ha potenciat aquest tomb dels turcs cap a orient. Per això, quan el primer ministre Erdogan es va discutir amb el president israelià Shimon Peres a la darrera cimera del Fòrum Econòmic Mundial, fou rebut a Istanbul amb pancartes que el qualificaven de "conqueridor de Davos". Un home entrevistat entre la multitud va assegurar que Erdogan havia despertat "un gegant que feia un segle que dormia". La imatge d'Erdogan com a defensor dels interessos del món musulmà no ha passat desapercebuda a les autoritats iranianes. Arran de la pressió a què occident sotmet l'Iran perquè aturi el seu programa d'enriquiment d'urani, el govern iranià ha trobat en Turquia un nou aliat.

*Xevi Camprubi*